

„Ti azért így imádkoztatok!”

Igehirdetések az úri imádságról

— |

| —

— |

| —

„Ti azért így imádkozzatok!”

Igehirdetések az úri imádságról

A Debreceni Református Hittudományi Egyetem
igehirdetés-sorozata
a debrecen-józsai református gyülekezetben
Szervező: Gacsályi Zsolt lelkipásztor

Szerkesztő: Dr. Kustár Zoltán

Debrecen
2016

„Ti azért így imádkoztatok!” Igehirdetések az úri imádságról
A Debreceni Református Hittudományi Egyetem
igehirdetés-sorozata a debrecen-józsai református gyülekezetben
Szervező: *Gacsályi Zsolt lelkipásztor*

Technikai szerkesztő: *Szilágyiné Asztalos Éva*

Szerkesztette: *Dr. Kustár Zoltán*

© Debreceni Református Hittudományi Egyetem

ISBN: 978-963-8429-88-9

Kiadja: Debreceni Református Hittudományi Egyetem
Felelős kiadó: *Dr. Bölcskei Gusztáv rektor*
Debrecen, 2016

Nyomdai munkálatok: Kapitális Nyomdaipari Kft.
Felelős vezető: *Kapusi József*

„Mindennapi kenyerünket add meg
nekünk ma, és bocsásd meg vétkeinket,
miképpen mi is megbocsátunk
az ellenünk vétkezőknek!”
(Mt 6,11–12)

Lekció:

„Akkor Péter odament hozzá, és ezt kérdezte tőle: Uram, hányszor kell megbocsátanom az ellenem vétkező testvéremnek? Még hétszer is? Jézus így válaszolt: Mondom neked, nemhogy hétszer, hanem még hetvenszer hétszer is. Ezért hasonló a mennyek országa ahhoz a királyhoz, aki el akarta számoltatni a szolgáit. Amikor hozzákezdett, egy olyan embert vittek elé, aki tízezer talentummal volt adósa. Mivel nem volt miből fizetnie, megparancsolta az úr, hogy adják el őt és feleségét, gyermekeit és mindenét, amije van, és úgy fizesse meg. A szolga ekkor leborult előtte, és így esedezett: Légy türelemmel irántam, és mindent megfizetek neked. Az úr pedig megszánta a szolgát, elbocsátotta, és elengedte az adósságát. Amikor azonban kiment az a szolga, találkozott egyik szolgatársával, aki száz dénárral tartozott neki. Megragadta, fojtogatni kezdte, és ezt mondta neki: Fizesd meg, amivel tartozol! Szolgatársá ekkor leborult előtte, és így kérlelte: Légy türelemmel irántam, és megadom majd neked. De az nem engedett, hanem elmenve börtönbe záratta őt, amíg meg nem fizeti a tartozását. Amikor szolgatársai látták ezt, nagyon felháborodtak. Elmentek, és jelentették uruknak mindazt, ami

történt. Akkor magához hívatta őt ura, és így szólt hozzá: Gonosz szolgál, elengedtem minden tartozásodat, mivel könyörögtél nekem. Nem kellett volna neked is megkönyörülnöd szolgatársadon, amint én is megkönyörültem rajtad? És ura haragjában átadta őt, hogy kínozzák, amíg meg nem fizeti neki az egész tartozását. Így tesz majd az én mennyei Atyám is veletek, ha szívetekből meg nem bocsátotok, mindenki az ő testvérének.” (Mt 18,21–35)

Kedves Testvéreim!

Ezen az egész héten áthúzódó sorozaton eddig az úri imádság első három kéréséről volt szó. Istent magasztaló, neki jót kívánó kérések hangzottak el, és a nagy ív a mennyei Atyától a földön megvalósuló akaratáig húzódott. Az Ő dicsőségéért, nevéért, akaratáért hangzott az első három kérés, újra és újra megszólítva Őt: „Te”, „Te”, „Mennyei Atyánk”. A mai napon a negyedik, ötödik és hatodik kéréshez érkeztünk, és ebből a mai istentiszteleten a negyedik és az ötödik kérést fogjuk megvizsgálni, és annak üzenetét a magunk számára keresni.

Mondhatnánk, két részből áll az úri imádság, és most érkeztünk el a második feléhez. Az első három kérés szólt Istenről és Istenhez, a mennyei távlatokról, az örök Atyáról és Isten eljövendő országáról, időben átfogva mindent – most pedig elérkezünk azokhoz a kérdésekhez, amelyek a mi emberi világunkba vezetnek el bennünket. Talán ezek azok a kérések, amelyekre azt mondjuk: Jó, persze, leimádkoztuk az

Mt 6,11-12

„Mindennapi kenyerünket...”

első hármát is, de igazából, Atyám, ezeket szeretnénk kérni: kenyeret, bocsánatot és megtartatást. Az emberek hétköznapi világába érkeztünk, a saját szükségleteinket ismerjük fel ezekben a kérésekben. Még az imádság mondatszerkezete is megváltozik itt: most már újra és újra ez a szó hangzik el, hogy „mi”, „miénk”, „nekünk”.

Ha megnézzük ezt a három kérést, ami még előttünk áll ezen a héten, azt látjuk, hogy csodálatos rendben követik egymást. Először a mindennapi kenyérért tanít Jézus bennünket könyörögni – ez a jelen helyzetünk, a napi szükségletünk. Aztán a bűnbocsánat kérésére vezet át bennünket – amiben a múlt, elkövetett tetteink, a múltból utánunk nyúló, megkötöző bűnök kerülnek szóba. Majd utána következik a kísértés témája, az időben előttünk álló csapdák, amelyektől előre kérjük Istent, hogy óvjon meg bennünket – azaz az előttünk álló jövő. Jelen, múlt, jövő, minden ott van tehát ebben a három kérésben. És még a mindennél is egy kicsit több. Hiszen amikor a kenyérért könyörgünk, akkor elsősorban az Atya Istenre gondolunk, a teremtőre és a gondviselőre, aki ismeri szükségleteinket és gondot visel rólunk. Amikor bűneinkre gondolunk és a bűnbocsánatra, akkor Jézus Krisztus, a Fiú kell, hogy eszünkbe jusson, hiszen Ő az, aki a kereszten eleget tett minden vétünkért, és elhozta számunkra a bűnbocsánatot. Amikor pedig a jövőben előttünk álló kísértésekre gondolunk, akkor a Szentlélek Istenhez imádkozunk, aki mint pártfogó, mint oltalmazó meg tud bennünket erősíteni a hitben és az állhatatosságban. Milyen csodálatos, kerek egység ez az úri ima, és milyen csodála-

tos, kerek egység ez az utolsó, második három kérés: jelen, múlt, jövő – Atya, Fiú, Szentlélek.

A mai napon ebből a három kérésből kettőt veszünk vizsgálódás alá. Nézzük az elsőt: „*mindennapi kenyerünket add meg nekünk ma*”. Ez egy olyan jó kérés! Ez olyan könnyen a szánkra jön! Spontán felszabadul bennünk, nem kell előtte kegyes állapotba ringatni magunkat, nem kell az Atyát magasztaló köntösbe öltöztetni, hanem őszintén ki tudjuk mondani: „Atyánk, szükségleteink vannak, el kell tartani magunkat, nehéz a megélhetés, segíts nekünk!” Amikor Jézus ezt a kérést az emberi szükségletek kérései között előveszi, akkor szeretetteljesen elismeri: igen, tudom, igazatok van. A teremtett világ részesei vagytok, teremtmények vagytok, akiknek táplálék kell, oltalom kell. Én ezt tudom. Tudja Jézus, hiszen együtt lakott és együtt vándorolt a tanítványaival, Ő is megéhezett, Ő is szomjazott, Ő is várt a samáriai kútnál, hogy a déli hőségben, a hosszú út után valaki végre merítsen vizet neki. A kereszten szenvedve is azt mondta, hogy „szomjazom”. Amikor pedig megvendégeli az ötezer embert, majd a négyezer embert, akkor is annak adja bizonyágát, hogy tudja, mire van szükségünk. Tudja, és azt ígéri, hogy az Atya erről is gondoskodni fog.

„Mindennapi kenyerünk”. Van azért ebben a kérésben is valami, ami nemcsak visszatükrözi érzéseinket, hanem többre és jobbra tanít. Ott van ebben is az útmutatás. Hiszen Jézus azt mondja: igen, tudok a szükségleteitekről. De azt is tudom, hogy mi a jó nektek; én azt is tudom, hogy mi az elég. A *mindennapi* kenyérért könyörögjete. Annyit kérjete, ami napról

„Mindennapi kenyérünket...”

napra elég. Jut, de nem marad. Van, de nem válik felhalmozott kincssé. Nektek elég. Annyit dolgoztok érte, hogy marad időtök egymásra, marad időtök a szerezetre, marad időtök a családokra, barátaitokra, testvéreitekre, és marad időtök az Atyára, az Atya nevére, az Isten országára, az Ő akaratára. Mindennapi kenyér... A Példabeszédek könyvének van egy szép mondanéja, ahol nagyon bölcsen azt mondja az Ószövetség tudós embere: *„Se szegénységet, se gazdagságot ne adj nekem! Adj annyi eledelt, amennyi szükséges, hogy jólakva meg ne tagadjalak, és ne mondjam: Kicsoda az Úr? El se szegényedjek, hogy ne lopjak, és ne gyalázzam Istenem nevét!”* (Péld 30,8–9) Ezt jelenti a mindennapi kenyér. Elég. Elég arra, hogy mi hálással Istenhez forduljunk, elég arra, hogy legyen időnk azzal foglalkozni, ami igazán fontos. Bizony, jól teszi az Isten, ha megóv bennünket attól, hogy már annyi legyen, hogy azt higgyük, se emberre, se Istenre, se Jézusra nincs többé szükségünk!

„Bocsásd meg a mi vétkeinket, miképpen mi is megbocsátunk az ellenünk vétkezőknek.” Ha azt mondtam, hogy a mindennapi kenyérért való könyörgést olyan jólesik kimondani, akkor azt kell mondanom most, hogy ezt a kérést pedig olyan nehéz igazán végig gondolva elimádkozni. Szívesen elharapnánk az első felénél: *„bocsásd meg a mi vétkeinket...”* Mert ami utána jön, azt nagyon nehéz megérteni és nagyon nehéz elfogadni: *„...miképpen mi is megbocsátunk...”* Amikor az egyik lelkész kollégámnak meséltem, hogy lesz ez az igehirdetés-sorozat, és hogy melyik az a rész, ami ne-

kem jutott, sajnálkozva így szólt: „Nahát, Zolikám, ezt jól kifogtad. Nem volt már másik kérdés?” – Mert talán ez a legnehezebb kérése ennek az úri imádságnak. Az eleje szép és világos: „bocsásd meg a mi vétkeinket”, de a folytatást nem értjük, nem akarjuk érteni, nem akarjuk elfogadni: ahogy én megbocsátok, úgy bocsásson meg nekem az Isten?

És aztán jön a kisördög, elkezdünk kombinálni: valóban erre gondolt Jézus? Nem lehet itt valami félreértés? Nem lehet, hogy rosszul hallották ott a hegyen Jézust az apostolok? Ha nem, akkor nem lehet, hogy rossz a magyar fordítás? Hiszen kis országunk kis református egyházának kevés bibliatudósa van, és lehet, hogy éppen ennek a szakasznak a fordításával nem tudtak megbirkózni? Lehet, hogy nem is ezt mondja az eredeti, görögül írt szöveg? Lehet, hogy azt a kötőszót, hogy *hósz*, másként kellene fordítani? „Bocsáss meg, hogy mi is megbocsáthassunk”? Ez már úgy tetszene. „Bocsáss meg, hiszen mi is próbálkozunk”? Még ez is elmenne. Vagy talán: „Bocsáss meg, és akkor esetleg én is megbocsátok”? Ez nagyon a szívünkből jönne, de éppen ezért gyanús, hogy Jézus mégsem erre gondolhatott.

Ám az első dolog, amit ennél a kérésnél tudomásul kell vennünk, az az, hogy Jézus tényleg erre gondolt. Szomorúan jelentem, kedves Testvérek, hogy Jézus igenis ezt akarta mondani, így, ahogy ide bele van írva a Bibliánkban a Miatyánkba. Ez van. Talán már Jézus is látta ott, a tanítványai szemén a Hegyi beszéd alatt, hogy ez nem tetszik nekik, mert amikor befejezi az imádságot, Máté evangéliuma szerint azonnal visszatér, egyedül erre a kérésre: „Mert ha az embereknek

„Mindennapi kenyerünket...”

megbocsátjátok vétkeiket, nektek is megbocsát mennyei Atyátok. Ha pedig nem bocsátotok meg az embereknek, Atyátok sem bocsátja meg a ti vétkeiteket.” (Mt 6,14–15) Látja Jézus a szemünkön, hogy nem tetszik nekünk ez a kérés. Hát világosan megmagyarázza nekünk: nincs félreértés, ezt akarom. Mert ez az Isten szava.

De nézzünk csak körül Máté evangéliumának szomszédos fejezeteiben! Ha ezt megtesszük, azonnal belátjuk, hogy tényleg ezt akarta Jézus nekünk megtanítani. Hiszen valójában erről szól az egész Hegyi beszéd! A bibliatudósok szerint az úri ima az egész Hegyi beszéd szíve, a középpontja, vagy másként fogalmazva: az egész Hegyi beszéd tulajdonképpen nem más, mint a Miatyánk magyarázata. Márpedig a Hegyi beszédben Jézus félreérthetetlenül és világosan mondja: *„Hallottátok, hogy megmondattok a régieknek: Ne ölj! [...] Én pedig azt mondom nektek, hogy aki haragszik testvéreire, megérdemli az ítéletet. Amikor tehát áldozati ajándékodat az oltárhoz viszed, és ott eszedbe jut, hogy testvérednek valami panasza van ellened, hagyd ott ajándékodat az oltár előtt, menj el, békülj ki előbb testvéreddel, és akkor térj vissza, és vidd fel ajándékodat! Békülj meg ellenfeleddel idejében, amíg együtt vagy vele az úton, hogy át ne adjon ellenfeled a bírónak, a bíró pedig a szolgának, és börtönbe ne kerülj! Bizony mondom neked, ki nem jössz onnan, amíg meg nem adod az utolsó fillérig.”* (Mt 5,21.23–26) A 7. fejezetben, nem sokkal az úri ima után pedig ezt mondja Jézus: *„Ne ítéljetek, hogy ne ítéltessetek! Mert amilyen ítélettel ítélték, olyannal fogtok megítéltetni; és amilyen mértékkel mérték, nektek is olyannal mérnek majd.”*

(Mt 7,1–2) Pár verssel később, a 7. fejezet 12. versében, amit mi úgy ismerünk, hogy aranymondás, ezt mondja Jézus: *„Amit csak szeretnétek, hogy az emberek tegyenek veletek, mindenben ugyanúgy tegyetek ti is velük, mert ezt tanítja a törvény és a próféták.”* (Mt 7,12) Nincs félreértés, nincs fordítási hiba, nem lehet mellébeszélés, nincs kimagyarázás, nincs kifogás – úgy bocsátja meg az Atya a mi vétkeinket, ahogy mi megbocsátunk, vagy nem bocsátunk meg egymásnak.

Szerencsére Jézus nemcsak ott a hegyen látta a tanítványok szemén, hogy nem tetszik nekik ez a kérés, hanem máskor is. Ezért amikor Péter rákérdez, hogy hányszor is kell egymásnak megbocsátani, egy hosszú példázatban erre ismételten kitér. Ez a gonosz szolga példázata, amit felolvastam előttetek, Máté evangéliumának 18. fejezetéből. Ez az egész példázat mintha egyenesen a Miatyánknak ezt a kérését akarná megmagyarázni! Érdekes tehát innen kiindulni.

Az úri ima Jézus tanítványainak az imája. Azokat tanítja így imádkozni, akik már megtértek, akik újjászülettek, kegyelmet nyertek és azt elfogadták, akik ismerik és értik már az Atya akaratát. Az úri ima azok imádsága, akiknek Jézus áldozatáért Isten egyszer már mindent megbocsátott. Szolgák, akiknek elengedte már ura a tízezer talentumos tartozást. A Lélek bennünket már újjászült, miénk az ígéret, az örök élet reménysége, miénk a szabadság a jóra, mert Krisztus feltámadása révén reménységünk túlmutat a halálon. Mi nem úgy élünk és nem aszerint ítélünk, mintha a halállal mindennek vége lenne. Sem létezésünk, sem Isten szeretete, sem igazsága, sem hatalma, sem jósága, sem hűsége

„Mindennapi kenyerünket...”

nem ér véget a halállal, ezért vagyunk szabadok. Ezért vagyunk szabadok nagylelkűnek lenni, ezért lehetünk szabadok megbocsátani, ezért lehetünk szabadok szeretni, várni, reménykedni, ezért vagyunk szabadok vállalni a viszonzatlan szeretet kockázatát. Ezért vagyunk szabadok a meg nem térülő áldozatra is. Ezért vagyunk szabadok arcunkat másodjára is odatartani, ahol már egyszer megütöttek bennünket, és igen, ezért kell, hogy szabadok legyünk, ha kell, hetvenszer hétszer is – megbocsátani. Az úri imádság a megtért és megajándékozott fiak és leányok imája, a szolgáké, akiknek egyszer már minden bűnét elengedte az Úr. Így talán már értjük, amit Jézus tőlünk kér, és aminek a kérésére bennünket tanítgat. Így értjük, hogy mennyire nevetségesen kevés, mennyire semmi az, amit tőlünk kér az Isten.

Tudjátok, Testvéreim, hogy mennyi a példázatban szereplő tízezer talentum? Négyszázharmincötezer kilogramm arany. Négyszázharmincöt tonna. El tudjuk képzelni, hogy az hány vagon lehet? 1990-ben Magyarország aranykészlete – egy tízmilliós országé – csak hatvanöt tonna volt. Ez a szolga a '90-es aranykészletünk hétszeresével tartozott az urának. És mit gondoltok, mennyivel tartozott szolgatársa ennek a gonosz szolgának? Mennyi lehet az a száz dénár? Hát megmondom ezt is. A száz dénár negyven dekagramm ezüstöt jelent. Nincs egy fél kiló, és nem arany, hanem csak ezüst. Ezt kell megértenünk, ha az úri imának ezt a nehéznek tűnő kérését olvassuk vagy mondjuk: milliószor annyit engedett el nekünk az Isten, mint amit viszonzásul tőlünk elvár. Nem kivásároljuk hát magunkat a bűnből, nem megoldozunk a megváltásért, de

hálából a mindenért, amit kaptunk, egy keveset, egy semmit, egy fillért, egy morzsát embertársainknak vissza kell fizetnünk. Nem az Istennek – köszöni, Ő jól van nélkölünk –; nem az Istennek, hanem a másik embernek, hogy ő is visszafizethesse nekünk.

Persze hiába tértünk meg, hiába igyekszünk jó keresztvénynek lenni, nekünk a száz dénár is nagy pénz, és a kis sérelmek is nagyon tudnak fájni. Nem szeretünk megbocsátani. Valahogy ilyenek vagyunk. Fájnak a sérelmek, de furcsa módon szeretjük is, ha fájnak. Újra és újra felnyitjuk a sebeket, szeretjük vakargatni, dédelgetni őket. Jól mutatják ezt ezek a mondataink: „Ezt sosem bocsátom meg!”, vagy: „Erre nincs bocsánat!” Vagy ha jobb keresztvénynek akarunk látszani, ezt mondjuk az előbbieik helyett: „Megbocsátok, de nem felejték.” Családok hullanak szét azért, mert nem tudunk megbocsátani. Munkahelyi légkör romlik meg, munkakapcsolatok mennek tönkre, mert nem lépünk túl régi sérelmeinken. Gyülekezeti tagok nem szólnak egymáshoz, vagy gyűlölködnek nyíltan új vagy évtizedes sérelmeken, amiket talán nem is ők követtek el egymás ellen, hanem a családjukban örökölték. Hogy ragyogjon így fel közöttünk Isten nevének szentsége, ha egymásra haragszunk? Miért hinné el a világ nekünk, hogy érdemes Isten országán munkálkodni, ha egy morzsát sem tudunk felmutatni belőle? Ha komolyan gondoltuk, hogy legyen meg az Ő akarata, akkor bizony nekünk meg kell egymásnak bocsátani! Nem könnyű ez. Sőt, nagyon is nehéz. De ha megértettük és elfogadtuk Jézus példázatából, hogy mennyivel többet adott nekünk az Isten, akkor talán lesz erre erőnk.

„Mindennapi kenyerünket...”

Ha ezt megértettük, és el is fogadtuk, mi lehet a segítségünkre, hogy megélni is sikerüljön?

Azt mondják, van egy dolog, ami igazán fontos a megbocsánathoz: ez pedig az önismeret. Az tud megbocsátani a másiknak, aki őszintén látja saját magát, aki képes önvizsgálatot tartani. Aki fel tudja tenni magának a kérdést időnként: Tényleg különb vagyok a másiknál? Én tényleg jobb vagyok, mint ő? Én még soha nem tettem meg azt mással, amit ő most olyan csúnyán ellenem elkövetett? Nekem mi esett jól, vagy mi esett volna jól, amikor én megbántottam másokat? Aztán tegyem azt, ami nekem akkor jól esett vagy jól esett volna.

A másik dolog, ami segíthet nekünk megbocsátani, az az empátia: azaz hogy megértem a másikat, hogy bele tudok helyezkedni az ő helyzetébe. El tudom képzelni, hogy oka volt annak, hogy ezt tegye. Oka lehet annak, hogy azt mondta, oka lehet annak, hogy ilyené vált az évtizedek alatt. Vajon én az ő helyében nem ilyen lennék? Ha nekem mindazt át kellett volna élni, nem én is ilyené váltam volna? Vagy lehet, hogy a másik csak félreértett valamit, vagy lehet, hogy csak félrevezették, vagy lehet, hogy csak fáradt volt, vagy lehet, hogy egyszerűen ő is csak küzd az élettel és a maga módján ő is csak boldogulni akar, ahogy én.

A következő dolog, ami a segítségünkre lehet, hogy megtanuljunk a másikban a jót keresni. Persze, mindenki van valami, amiért lehet nem szeretni, ez nem kérdés. Emberek vagyunk, és ha ügyesek vagyunk és kitartóak, mindenki találnak, mint ahogy nyilván bennünk is, nem is olyan nagy keresgélés árán, könnyen lehet találni valami ilyesmit. Mindenki előbb-

-utóbb elkövet valamit, amiért meg lehet rá haragudni. De biztos, hogy nincs a másikban valami jó is? Ha észrevettük a hibáit, ha feltárulkoztak előttünk a bűnei, azért még lehet szeretni, nem? Biztos, hogy nincs benne valami, amiért megérdemli ő is, hogy tiszteljék, becsüljék, embertársnak elfogadják? Nincs benne valami jó, még abban is, urambocsá', aki ellenem vétkezett, amiért érdemes lenne mégiscsak megbocsátani?

Az utolsó pedig, amit a bűnbocsánat segítségével szeretnék kiemelni, az az, hogy minden ellenünk elkövetett bűn a bizonyágtétel boldog órája lehet. Minden ellenünk elkövetett sérelem alkalom arra, hogy feltegyük magunknak a kérdést: tényleg keresztyén vagyok? Mert akkor tudom, hogy most mit kell tenni. És ha megteszem, ezzel prédikálok, ezzel hirdetem az ígét neki, akinek megbocsátok, és mindenki másnak, aki majd erről tudomást szerez. Én lelkeszt-tanár vagyok, nekem könnyű, mert időnként szószékre állhatok. De Te, kedves Testvérem, szintén prédikálhatsz, hiszen a megbocsátás ígését szólhatod! Én bagadozhatok, belesülhetek az imádságba, megbotolhat a nyelvem, de ha Te megbocsátasz, az mindennél világosabban, és mindennél szebben prédikál. Akkor falak omlanak le, akkor ajtók nyílnak meg, és odafent az égben mosolyra derülnek az angyalok.

S végül egy utolsó dologra szeretném még a mai estén felhívni a figyelmet ezzel a kéréssel kapcsolatban. Az úri ima első három kérésében Istent szólítottuk meg: „a te neved”, „a te országod”, „a te akaratod”. De itt, az utolsó három kérésben mi szólalunk meg, együtt. A *mi* kenyerünkről van szó, a *mi* közös sorsunkról, *bennünket*

„Mindennapi kenyerünket...”

szabadítson meg a bűntől, így együtt, közösségben, és *minket* óvjon meg a gonosztól. Azzal kezdtem az igehirdetést, hogy ez a tanítványok, a hálás, megtért keresztények imája, és ez így is van. De ez egyben a gyülekezet, egy közösség imája is. Nem egyénileg mondjuk ezt az imádságot: „bocsásd meg az *én* vétkeimet, add meg *nekem* a kenyeremet, ne vígy *engem* a kísértésbe”, hanem mindig együtt. Mi, akik mind kegyelmet nyertünk, és akik mind bocsánatra várunk és bocsánattal tartozunk, Te és én, akik itt ülünk, egymás mellett, és együtt kérjük Istent, hogy bocsásson meg nekünk. Én amit elled elkövettem, Te amit a szomszédod ellen elkövettél. Együtt imádkozunk. Hát nem lenne csodálatos, ha ezt igazán megértenénk és megélnénk, hétről hétre? Nem lenne csodálatos, hogy akik haragszanak egymásra, eljőnének együtt a templomba, és egymás mellé ülve, talán nem is szólva egymáshoz, csak együtt elmondanák ezt az imádságot? Az egymás ellen vétkezők őszintén bűnbánattal, és utána baráti öleléssel? *„Bocsásd meg vétkeinket, miképpen mi is megbocsátunk az ellenünk vétkezőknek!”* Adj meg a mi mennyei Atyánk, hogy ezt így megtehessek!

Ámen.

Imádkozzunk!

Mennyei édes Atyánk, irgalmas Istenünk! Oly nehéz, amit kérsz tőlünk, oly nehéz néha megbocsátani. Hordozzuk magunkban régi sérelmeinket, jogos vagy csak képzelt fájdalmainkat. Félünk újra a másik elé állni, mert egyik arcunkon már kaptunk egy pofont. Félünk,